

Fjørfe er den store kjøttvinneren

 Nationen | 8 Jan 12:00 AM | 747 ord

agricultural

Forfatter: Christian Anton Smedshaug Daglig leder AgriAnalyse, førsteamanuensis II IHA ved NMBU

Det har vært store forandringer i hvilke animalske produkter vi inntar her i landet.

Historisk sett har kjøttproduksjonen i verden vært basert på drøvtyggere som har utnyttet fôrressurser mennesket ikke har hatt mulighet til å fordøye. Men med økende kornproduksjon og påfølgende kornoverskudd, er stadig mer av kjøttet produsert med korn og proteinvekster som soya, enn for to generasjoner siden. Ifølge Food and Agricultural Organizations (FAO) sine beregninger, brukes nå (2019-20) bare 42 prosent av den globale kornavlingen til menneskeføde direkte. Derimot brukes 36 prosent til fôr hovedsakelig til kjøtt- og melkeproduksjon.

I praksis innebærer dette en foredling av plantene til animalske produkter, noe som har vært et framsteg for det generelle kostholdet. Indirekte brukes altså globalt mer enn 42 prosent av kornet til mat, men deler av dette går da gjennom husdyrene først.

Til tross for denne økte foredlingen av korn gjennom husdyr, har andelen animalske produkter i det norske kostholdet ligget stabilt på ca. 40 prosent av energiinntaket siden 1960. Derimot har det vært store forandringer i hvilke animalske produkter vi inntar her i landet.

Melkeforbruket er redusert fra nesten 400 kg per person til om lag 280 kg, mens kjøttkonsumet, og især fjørfekjøtt, har økt. I 1959 spiste vi bare én kg fjørfekjøtt per person, mens nå ligger forbruket på nesten 20 kg. Kjøtt fra drøvtyggere har hatt en liten økning fra i underkant av 20 til 25 kg per person, mens totalt kjøttforbruk (engros) har doblet seg til 80 kg per person. Den norske totale kjøttproduksjon har tredoblet seg i samme periode.

Den globale kjøttproduksjonen har steget mer, og er firedoblet siden 1960. Det er om lag parallelt med veksten i den globale kornproduksjonen, noe som kanskje ikke er så uventet.

Det interessante er at nesten all økningen i kornproduksjonen er kommet grunnet økte avlingsnivå og ikke på grunn av økt kornareal. Kornarealet har bare økt med 15 prosent globalt, til tross for firedobling av produksjonen. Samtidig bruker husdyrene stadig mindre fôr per kg produsert kjøtt eller melk. Nå er kylling nede i drøyt 2,2 kg per produsert enhet, mens gris ligger på i underkant av 3.0 kg.

Historisk sett har griseholdet vært størst fordi grisen har vært holdt i begrenset antall og kunnet føres med diverse overskudd fra jordbruk og industri. «Alt går i grisen», som kjent. Men med økende kornoverskudd og mer spesialisert produksjon har fjørfe hatt den langt største veksten også globalt.

I 1960 utgjorde fjørfe bare 12 prosent av global kjøttproduksjon, mens det nå utgjør nær 40 prosent og er klart større gris, som er på 35 prosent. Storfe derimot er nede 21 prosent, mens småfe står for 4-5 prosent av global kjøttproduksjon.

Fjørfeets fordel er at det kan produseres over alt. Ikke minst i folketette områder, slik som i sørøst Asia der fjørfe er det fremste kjøttbæreren. I områder med mye areal og lite folk, som Australia og Nord- og Sør-Amerika, er storfe og til en viss grad småfe en bedre tilpasning.

Der folketettheten er høy og kornoverskuddet tilstrekkelig, er fjørfe det enkleste husdyrholdet for å gi en bedre ernæring for folk flest. Selve holdet er også noe enklere enn gris, selv om sykdomsproblematikken, f.eks. med fugleinfluenza, kan være tilsvarende krevende grunnet et ofte stort antall dyr på begrenset areal.

Kina er i en mellomstilling med ganske mye areal til tross for mange mennesker. De har brukt gris som sin fremste kjøttkilde i årtusener. Akkurat nå er dette under press grunnet svinepesten som har ført til utslakting av minst ein tredel av grisene i Midtens rike. Det er mye gris i Kina. Nær halvparten av verdens svinebestand holder i utgangspunktet til der, og med et gjennomsnittlig kjøttforbruk på drøye 60 kg per kineser, er kjøttmarkedet digert.

Veksten ser nå ut til å avta framover og selv for fjørfe, som har vært den siste av husdyrene til å være med på økningen i forbruk. Det skyldes at Kina snart har tatt igjen i-landenes nivå på kjøttforbruk og at kjøpekraftsveksten ellers avtar i de øvrige utviklingsland. Per nå er det ikke igjen noen store vekstområder for global etterspørsel etter kjøtt.

Og med stadig framgang i ytelse hos dyr og planter, ser markedet balansert ut framover, helt til noe uventet inntreffer - igjen

Har du noe på hjertet?

Image-text:

Vinneren: Globalt er nå kyllingproduksjonen større enn produksjonen av svinekjøtt.

Foto: Vidar Sandnes

Extra-info:

Større enn gris

Men med økende kornoverskudd og mer spesialisert produksjon har fjørfe hatt den langt største veksten også globalt.

© Nationen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

